

DOI 10.36074/logos-20.09.2024.021

СИЛА РОСТУ І ПРОДУКТИВНІСТЬ ПЕРСПЕКТИВНИХ ФОРМ КЛОНОВИХ ПІДЩЕП ВИШНІ В МАТОЧНО-ЖИВЦЕВОМУ САДУ

Гриник Роман Іванович¹, Кіщак Юрій Петрович²**1.** аспірант селекційно-технологічного відділу*Інститут садівництва Національна академія аграрних наук, УКРАЇНА***ORCID ID: 0009-0004-2762-9199****2.** канд. с.-г. наук, старший науковий співробітник селекційно-технологічного відділу*Інститут садівництва Національна академія аграрних наук, УКРАЇНА***ORCID ID: 0000-0002-7530-5533**

Важливим напрямом промислового садівництва в сучасних умовах є розширення площ кісточкових культур шляхом і закладення нових інтенсивних садів з використанням слаборослих клонів підщеп. Основним фактором, який стримує збільшення виробництва плодів вишні є дефіцит таких підщеп. В житті плодового дерева підщепа відіграє важливу роль, оскільки відповідає за формування адаптивного потенціалу, терміни проходження фенофаз, морозостійкість та зимостійкість, посухостійкість, витривалість до засолення, а також до важких ґрунтів, близького залягання ґрунтових вод тощо, її довговічність та продуктивність [1, 2].

На даний час світове садівництво базується переважно на використанні клонів підщеп різної сили росту, які забезпечують високу щільність розміщення дерев на одиниці площі, швидкоплідність, продуктивність, а також високу товарність і якість плодів.

Оптимальний добір підщеп дає можливість змінювати технологію вирощування, забезпечувати високу вирівняність дерев у насадженнях та їх стабільну високу продуктивність, а також прискорювати вступ дерев у плодоношення і покращувати товарну якість плодів [3].

Одним із основних способів розмноження клонів підщеп для кісточкових культур є зелене живцювання шляхом укорінення зелених живців у плівкових теплицях в умовах штучного туману. Високий коефіцієнт розмноження зеленими живцями дає можливість за невеликих площ

SECTION 7.

SCIENCES AGRONOMIQUES ET ALIMENTATION

маточно-живцевого саду одержувати достатню кількість підщепного матеріалу. Варто відмітити, що не всі підщепи мають високий відсоток укорінення зеленими живцями. Для отримання достатньої кількості живців необхідно створювати маточно-живцеві сади клонових підщеп. Зокрема, для черешні найбільш розповсюдженою клоновою підщепою в Україні є Krymsk 5.

Стосовно вишні таких даних по цій та інших перспективних клонових підщепам немає, тому їх вивчення в маточно-живцевому саду є актуальним. Нами було розпочато дослідження з вивчення сили росту та продуктивності різних форм клонових підщеп для вишні у маточно-живцевому саду.

Мета дослідження: вивчення сили росту та продуктивності маточних дерев перспективних клонових підщеп для вишні.

Дослідження проводилися на дослідній ділянці Інституту садівництва НААН протягом 2022-2024 років. Дослідження проводили в маточно-живцевому саду 2013 р. садіння зі схемою розміщення дерев 4×2 м (1250 дер./га). Дерев в насадженні сформовано за типом живоплоту висотою 2,5-3м. Ширина крони для зручності роботи в маточнику не перевищує 2 м. Висота штамба 0,4-0,5 м. Обрізування проводиться вручну. В дослідному насадженні система утримання ґрунту – чорний пар. Кількість облікових дерев – 9, повторення триразове. В досліді вивчалось 6 форм перспективних інтродукованих клонових підщеп для вишні: Krymsk 5, В-2-180, В-2-230, В-5-88, ПН та Рубін. За умовний контроль прийнято широко розповсюджену в сучасних садах середньорослу клонову підщепу Krymsk 5. Обліки та спостереження проводилося відповідно до рекомендованих методик [4, 5].

Важливим показником продуктивності маточно-живцевого саду є висота дерев на момент нарізання пагонів. За період досліджень, які проводилися в умовах правобережної частини Західного Лісостепу України висота маточних дерев на період зеленого живцювання становила 2,3-2,9 м залежно від підщепи. Максимальну висоту було відмічено у підщепи Рубін (2,9 м), підщепи В-2-230 та ПН мали висоту на рівні контролю (Krymsk 5) – 2,8 м, тоді як В-2-180 та В-5-88 - 2,5 м та 2,3 м відповідно.

Встановлено, що середня довжина пагона має пряму залежність від висоти маточних дерев. Так, максимальну середню довжину пагонів було отримано з маточних дерев підщепи Рубін – 103,2 см, що дещо більше за умовний контроль (Krymsk 5) – 101,3 см. Середня довжина пагонів на інших досліджуваних підщепам була в межах 77,2-93,7 см.

Найважливішим показником продуктивності маточного насадження є вихід пагонів з однієї рослини та з одиниці площі. За цим параметром на рівні контролю (188,6 шт.) забезпечували вихід пагонів лише підщепи В-2-230 та В-5-88 – 190,0 шт. та 178,6 шт. з однієї рослини відповідно, а у решти підщеп цей

показник був на 12,7-17,8 % нижчим. Зазначена тенденція спостерігалася і за показником виходу пагонів у перерахунку на 1 гектар.

Таким чином, в ході досліджень в маточно-живцевому насадженні встановлено, що за силою росту підщепи, що вивчаються, можна віднести до групи середньорослих - Krymsk 5, В-2-230, Рубін та ПН, а до напівкарликових – В-2-180 та В-5-88.

Найбільш продуктивними виявилися маточні насадження клонової підщепи В-2-230 – 238,6 тис штук пагонів на один гектар що на 12% вище порівняно з маточниками підщепи Krymsk 5.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Кіщак О.А. & Кіщак Ю.П. (2022) Сучасні тенденції в доборі підщеп для промислового вирощування черешні (*Cerasus avium L.*). *Садівництво*, Вип. 77, 88-99.
- [2] Шевчук М.С. & Кондратюк Ю.П. & Стрельніков В.О. (2005) Вивчення клонових підщеп кісточкових порід в колекційному маточнику. *Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин*, № 2, 107-114.
- [3] Zamorskyi V. & Kamedzko T. & Manushkina T. & Samoilenko M. & Bushilov V. (2021) Productivity of the mother root and cutting garden of the Pumiselect clone rootstock in the Steppe of Ukraine. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 25(1), 20-28.
- [4] Андриенко М.В. & Гулько И.П. (1990) Методика изучения подвоев плодовых культур в Украинской ССР. Под ред. Киев: УНИИС, 102.
- [5] Кондратенко П.В. & Бублик М.О. Методика проведення польових досліджень з плодовими культурами. *К.: Аграрна наука*, 96.

